

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Als leerkracht kun je te maken krijgen met slachtoffers van huiselijk geweld of kindermishandeling. Dat brengt altijd schrik en zorg met zich mee. Daarom is de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ontwikkeld. Beroepskrachten zijn, naar verwachting vanaf 1 juli 2013, verplicht deze meldcode te gebruiken bij signalen van geweld.

Onze eigen meldcode.

Een meldcode beschrijft wat we als school moeten doen bij vermoedens van geweld. Deze meldcode is gebaseerd op 5 stappen:

- Stap 1: in kaart brengen van signalen.
- Stap 2: overleggen met een collega en eventueel raadplegen van het [Advies- en Meldpunt Kindermishandeling \(AMK\)](#) of het [Steunpunt Huiselijk Geweld \(SHG\)](#).
- Stap 3: gesprek met de ouders.
- Stap 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling.
- Stap 5: beslissen: hulp organiseren of melden.

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

Als we op school signalen opvangen van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van ons gevraagd om deze signalen in kaart te brengen. We leggen deze signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die we over de signalen voeren en de stappen die we zetten en de besluiten die we nemen. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Bij het in kaart brengen van signalen volgen we onze eigen protocollen en aanwijzingen. We noteren dus zaken in notulen van bijvoorbeeld het zorgteam én in het leerlingdossier. Het is bij het noteren belangrijk om feiten en signalen uit elkaar te houden, om de status te vermelden van hypothesen en veronderstellingen en om de bron te vermelden als er informatie wordt vastgelegd die afkomstig is van een ander. Soms heb je als leerkracht zorgen hebben over kinderen met wie je zelf geen contact hebt. Zo kunnen er bijvoorbeeld zorgen zijn over de veiligheid van de kinderen van andere ouders, die bij vlagen agressief zijn of door overmatig middelengebruik niet in staat zijn om voor de kinderen te zorgen. Ook al kan jij dan zelf geen uitspraak doen over de feitelijke situatie waarin de kinderen zich bevinden omdat je geen contact met hen hebt, er is in dergelijke gevallen wel aanleiding voor nader onderzoek naar de omstandigheden waarin de kinderen verkeren.

Stap 2: Collegiale consultatie en zonodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan het zorgteam of de luisterjuf-meester binnen onze eigen school. Zo kan op basis van anonieme gegevens (daarnaast) ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld worden geraadpleegd. Bij een vermoeden van (dreigende) vrouwelijke genitale verminking of eengerelateerd geweld zal doorgaans een beroep moeten worden gedaan op specifieke expertise.

Vermoedt het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld eermotieven achter het (dreigende) geweld dan kunnen zij zich onder andere over de veiligheidsrisico's laten adviseren door het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld dat als zelfstandige eenheid is ondergebracht bij de politie Haaglanden.

Stap 3: Gesprek met de 'dader(s)'.

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld, volgt een gesprek met de 'dader(s)'. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is wordt zo snel mogelijk contact gezocht om de signalen te bespreken.

Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet. Heb je behoefte aan ondersteuning bij deze stap, dan kan je daarover advies vragen aan een collega (lkr, dir, IB, Zorgteam) en/of aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

In het gesprek met mogelijke 'dader(s)' gaat het er om dat je:

1. het doel van het gesprek uitlegt;
2. de signalen, dit wil zeggen de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan, bespreekt;
3. de 'dader(s)' uitnodigt om daarop te reageren;
4. en pas na deze reactie zonedig komt tot een interpretatie van wat je hebt gezien en gehoord en wat je in reactie daarop verteld is.

Geen gesprek.

In sommige gevallen kan er worden afgezien van een gesprek. Het gaat om situaties waarin door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Zo is het denkbaar dat je besluit om je vermoeden van seksueel misbruik of eengerelateerd geweld nog niet met de dader te bespreken omdat je het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer af zal reageren. Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de 'dader(s)' daardoor de contacten met je zullen verbreken waardoor het kind uit het zicht raakt.

Gesprek met kinderen.

Ook als een kind als dader gezien kan worden, is het van belang dat je het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. Je beoordeelt zelf (na overleg) of een gesprek zinvol en mogelijk is of met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. Je hanteert hiervoor de regels die binnen onze school van toepassing zijn. Zo zou je zonder veel omhaal gewoon een gesprek met een van je leerlingen aan kunnen knopen. Maar bij een uitnodiging aan een kind van 10 jaar voor een gesprek met de jeugdarts ligt dit anders. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van het kind, van jezelf, of die van anderen, kan besloten worden om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd.

Gesprek met de ouder(s).

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige 'dader' gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als je redenen hebt om aan te nemen dat je het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind van school zullen halen, of niet meer naar de kinderopvang zullen brengen, of dat het eengerelateerd geweld zal escaleren.

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling.

Na de eerste drie stappen beschik je als leerkracht / beschikken we als school al over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen die zijn vastgelegd, de uitkomsten van het gesprek met de 'mogelijke dader(s)' en het advies van deskundigen. In stap 4 komt het er op aan dat we deze informatie wegen. Deze stap vraagt dat we het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling inschat, evenals de aard en de ernst van dit geweld. Vanzelfsprekend kan ook bij deze stap advies worden ingewonnen bij deskundigen zoals het zorgteam of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden.

Na de weging van stap 4 komen we als school, zonodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Waar het bij deze afweging om gaat is we beoordelen of we zelf, gelet op onze competenties, onze verantwoordelijkheden en onze professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kunnen bieden of kunnen organiseren. In alle gevallen waarin we menen dat dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, doen we een melding.

Hulp organiseren en effecten volgen.

Menen we dat we als school voldoende kunnen beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling, dan bieden of organiseren we de hulp die daarvoor nodig is. We volgen de effecten van deze hulp en doen alsnog een melding als het geweld niet blijkt te stoppen of opnieuw oplaait.

Melden.

Meen we als school dat we niet in staat zijn om voldoende te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling, dan doet we een melding zodat de signalen nader kunnen worden onderzocht en acties in gang kunnen worden gezet die de gezinsleden voldoende beschermen. Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dit wil zeggen dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders en met beroepskrachten die met het kind te maken hebben. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar het Advies- en Meldpunt kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie. Het Steunpunt zal na een melding contact zoeken met de cliënt om te beoordelen welke hulp noodzakelijk is, om vervolgens deze hulp voor het slachtoffer en de pleger (in het kader van Wet tijdelijk huisverbod) te organiseren en hen daarvoor zonodig te motiveren.

Sluit in de melding aan bij de feiten.

Bij een melding dienen we zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Melden we ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moeten we deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.

Contact met de cliënt of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen.

Als hoofdregel geldt dat we, voordat we een melding doen, contact zoeken met de mogelijke 'dader(s)' over de melding. We leggen uit dat we een melding willen doen, wat een melding voor de hem / hen betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vragen we om een reactie hierop. Laat de tegenpartij merken dat hij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaan we over deze bezwaren in gesprek en bekijken we hoe hij aan deze bezwaren tegemoet kan komen. Blijven de bezwaren van de cliënt desondanks overeind, dan maken we een afweging. We wegen de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betrekken we in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de ander daartegen te beschermen. Op deze manier spannen we ons in om toestemming te krijgen. Alleen in die gevallen waarin ons dit niet lukt, ook niet nadat we in gesprek zijn, komt een melding zonder toestemming van de cliënt in beeld.

Is de tegenpartij nog geen 12 jaar oud, dan voeren we het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s). Is de tegenpartij 12 jaar en nog geen 16 dan wordt het gesprek gevoerd met de tegenpartij en met de ouder(s).

Melding zonder gesprek met de cliënt of zijn ouders.

In de instructie bij de vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de 'dader(s)' (en of zijn ouders) over de melding. Het gaat om situaties waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de 'dader' de contacten met de beroepskracht zal verbreken waardoor het slachtoffer uit het zicht raakt.

Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling.

Artikel 55 van het Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling aan het gezin bekend wordt gemaakt. Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

1. een bedreiging vormt of kan vormen voor de jeugdige, voor andere jeugdigen of voor de beroepskracht of zijn medewerkers; of
2. de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de beroepskracht en de cliënt of zijn gezin.

NB: Het Steunpunt Huiselijk Geweld kent (nog) geen specifieke regeling op dit punt. In het algemeen kan worden gezegd dat ook hier openheid over meldingen de hoofdregel is en dat, bij wijze van uitzondering, met name op grond van overwegingen in verband met de veiligheid de identiteit van de melder voor de betrokkenen kan worden afgeschermd.

Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als wij een melding doen, moeten wij in ons contact met het Steunpunt Huiselijk Geweld of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling ook bespreken wat wij zelf, na onze melding, binnen de grenzen van onze gebruikelijke taakuitoefening- kunnen doen om het slachtoffer en/of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. De betrokkenheid van ons als school houdt dus na de melding niet op. Van ons wordt verwacht dat we, naar de mate van onze mogelijkheden, de slachtoffers blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen. Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en het Steunpunt Huiselijk Geweld houden melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Verantwoordelijkheid van de school/VGPO de Oosthoek om randvoorwaarden te scheppen voor een veilig werk- en meldklimaat.

Voor het signaleren en het zetten van de stappen zijn een goede implementatie van de code en een veilig werkklimaat noodzakelijk. Het gaat dan met name om de implementatie van het stappenplan en om het scheppen van een veilig meldklimaat. Concreet moet worden gedacht aan:

- het informeren van de leerkrachten en assistentie en ouders over de meldcode die wordt gehanteerd en het doel daarvan;
- het aanbieden van voldoende en regelmatig terugkerende opleidingen en trainingen voor ons als leerkrachten;
- het regelmatig evalueren van het gebruik van de meldcode. Dit draagt bij aan de verbetering van de kwaliteit van de meldcode en van de bewustwording van de handelwijze bij signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- het zorgen voor de beschikbaarheid van deskundigen die kunnen worden geraadpleegd;
- het zicht houden op de effecten van de meldcode;
- het maken van afspraken met ons als leerkrachten op welke wijze de de school jullie zal ondersteunen als 'mogelijke daders' jullie, in of buiten rechte, aanspreken op het zetten van de stappen van de meldcode. Deze afspraken zijn belangrijk voor een veilig werk- en meldklimaat. Het maakt ook duidelijk dat het handelen volgens de code geen individuele keuze is maar (door de overheid opgelegd) beleid.

Zorgvuldige besluitvorming.

Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van mijn cliënt of van zijn kinderen behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de cliënt te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de belangen van de cliënt die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de cliënt heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Wettelijk meldrecht.

Voor vermoedens van kindermishandeling is het leerstuk van het conflict van plichten nog eens bevestigd in artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg dat een uitdrukkelijk meldrecht bevat. Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op basis van dit wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zonodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder, bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht

om op verzoek van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling informatie over het kind en/of zijn ouders te verstrekken, eveneens zonodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder. Voor vermoedens van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen zijn betrokken, zal de voorgenomen wet meldcode een vergelijkbaar wettelijk meldrecht gaan bevatten. Zolang deze wet en het daarin opgenomen meldrecht er nog niet zijn, biedt het conflict van plichten uitkomst in die gevallen waarin geen toestemming wordt verkregen - of kan worden gevraagd - en een melding toch noodzakelijk is om het geweld te stoppen en de cliënt tegen dit geweld te beschermen.

Vaststelling.

Het bevoegd gezag van GBS de Reflector overwegende

- dat GBS de Reflector verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij GBS de Reflector op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen; van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor GBS de Reflector werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, onderwijs, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent. In aanmerking nemende
- de Wet bescherming persoonsgegevens;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet maatschappelijke ondersteuning

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

- dat GBS de Reflector een meldcode wenst vast te stellen zodat de beroepskrachten die binnen GBS de Reflector werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat GBS de Reflector in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek letsel of psychische stoornissen. Hieronder vallen ook verwaarlozing en onthouden van essentiële hulp, medische zorg en onderwijs.

Verantwoordelijkheden van GBS de Reflector voor het scheppen van een randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat om het voor beroepskrachten mogelijk te maken.

Om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt GBS de Reflector er zorg voor dat:

- binnen de organisatie en in de kring van cliënten bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;

- de werking van de meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zonodig acties in gang worden gezet om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- afspraken worden gemaakt over de wijze waarop GBS de Reflector zijn leerkrachten zal ondersteunen als zij door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

Vastgesteld 1 September 2013.